TAITEEN PERUSOPETUSLIITTO TPO

**Sivistys- ja tiedejaostolle**

**Asia:** HE 29/2019 vp Hallituksen esitys vuoden 2020 valtion talousarvioksi
Teema: Taiteen perusopetuksen vahvistaminen
**Viite:** Lausuntopyyntö 16.10.2019 ja kuuleminen 25.10.2019

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa.

Olemme iloisia hallituksen vuoden 2020 valtion talousarvioesitykseen kirjatusta kahden miljoonan euron korotuksesta taiteen perusopetuksen tuntiperusteiseen valtionosuuteen. Lisärahoituksella mahdollistetaan yhä useamman lapsen ja nuoren pääsy pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen taideharrastuksen pariin.

Toinen positiivinen signaali on esitys valtionosuuksien indeksikorotusten palautumisesta. Tämä vaikuttaa suoraan kaikkien niiden 128 taiteen perusopetuksen oppilaitoksen arkeen, jotka jo ovat tuntiperusteisen valtionosuurahoituksen piirissä. Indeksien palautusesityksellä tuplataan taiteen perusopetukseen kohdentuva positiivinen tukikehitys.

**Saatavuutta ja saavutettavuutta lisättävä**
Taiteen perusopetus ei ole hetken elämys, vaan tarjoaa onnistumisen ja oppimisen kokemuksen, jolla on pitkäkestoisia vaikutuksia lapsen ja nuoren identiteetin kehittymiselle. Harrastukseen voidaan sitoutua yli kymmeneksi vuodeksi. Myös aikuisväestön keskuudessa taiteen perusopetus on herättänyt kasvavaa kiinnostusta.

Taiteen perusopetuksen parissa harrastaa noin 120 000 lasta ja nuorta, joista monen urapolku johtaa myöhemmin myös muihin kuin taidealan ammatteihin. Varhain luodun taidesuhteen vaikutukset kulkeutuvat heidän mukanaan laajasti yhteiskunnan eri osa-alueille. Taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat myös merkittäviä työllistäjiä. Opettajina työskentelee eri puolilla maata useita tuhansia omien taiteenalojensa ammattilaisia. Taiteen perusopetuksen avulla luodaan perustaa taiteilijan ammatille ja kasvatetaan uusia taiteen harrastajia ja yleisöjä yhdeksän eri taiteenalan voimin.

Suuresta harrastajamäärästä huolimatta taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus ei ole vielä sillä tasolla, jolle se kuuluisi. Maantieteelliset ja taiteenalojen väliset erot ovat tuntuvia. Taiteen perusopetusta on tarjolla noin 80 % Suomen kunnista, mutta esimerkiksi vapaaoppilaspaikkoja tai maksuhuojennusta on puolestaan saatavilla noin 50 % kunnista, eikä jako ole tasainen. Alle viiden tuhannen asukkaan kunnista 41 % ja yli 50 000 asukkaan kunnista 95 % tarjoavat edellä mainittuja osallistumisen väyliä.* Hallituksen esittämä lisärahoitus on askel oikeaan suuntaan, sillä kyseiset erot eivät ilman julkista tukea tasaannu.

TAITEEN PERUSOPETUSLIITTO TPO

**Kuntatalouden heikentyessä yhteistyön merkitys korostuu**
Kunnat ovat taiteen perusopetuksen merkittäviä rahoittajia ja järjestäjiä, joten kuntatalouden paineet ja väestön ikärakenteen muutokset heijastuvat voimakkaasti myös taiteen perusopetukseen.

Valtion taiteen perusopetukseen osoittamasta tuntiperusteisesta valtionosuudesta kuntatalouteen kohdentuu arviolta vajaa puolet. Lisäksi kunnat, jotka ilmoittavat järjestävänsä taiteen perusopetusta saavat siihen kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Vapaaseen sivistystyöhön suunnattua valtionosuutta ohjautuu taiteen perusopetukseen silloin, kun opetuksen tarjoajana on kansalaisopisto.

Näemme, että on yhä tärkeämpää etsiä keinoja, joilla varmistetaan, etteivät esimerkiksi kuntarajat muodostu lasten ja nuorten osallistumisen esteeksi. Pidämme keskeisenä, että valtion talousarvio ja budjettisuunnittelu mahdollistavat joustavat ja poikkihallinnolliset toimenpiteet, jotta asetetut tavoitteet saadaan toteutettua.

Myös hallituksen talousarvioesitykseen sisältyvä kirjaus harrastustoiminnan lisäämisestä koulupäivän yhteydessä edellyttää useiden tahojen, kuntien ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä. On hienoa, että lasten ja nuorten harrastamiseen suunnattuja resursseja halutaan lisätä. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksilla on tarjota tämän tavoitteen toteuttamiseksi valmiita ja vakiintuneita yhteistyörakenteita koulujen ja päiväkotien kanssa, sekä osaavia ammattilaisia toteuttamaan laadukasta harrastustoimintaa.

**Taiteen perusopetuksen kehittämisen tuki**
Yhdymme lisäksi Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n esittämään huoleen Opetushallituksen voimavarojen riittävyydestä. Opetushallituksella tulee olla riittävät resurssit tukea taiteen perusopetuksen sisällön ja pedagogiikan kehittymistä.

24.10.2019

Minna Hyytiäinen
puheenjohtaja

Viivi Seirala
toiminnanjohtaja

*Kulttuuri kunnan toiminnassa 2019 -tiedonkeruun perustaulukot. Päivitetty 2019-07-09. (www.teaviisari.fi/kulttuuri) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen Kuntaliitto ja Opetushallitus.